

Kompendium pilota wycieczek

Praca zbiorowa pod redakcją Zygmunta Kruczka
Wydanie XIII zmienione

PROKSENIA
Kraków 2014

Autorzy:

Wiesław Alejziak	(rozdz. 1)
Magdalena Banaszekiewicz	(rozdz. 7.3)
Krzysztof Borkowski	(rozdz. 7.1, 7.2)
Marzena Herzig	(rozdz. 8)
Edward Jarosz	(rozdz. 5)
Małgorzata Kamzik	(rozdz. 4)
Zygmunt Kruczek	(rozdz. 1, 3.5, 9, 13, wprowadzenie i aneks)
Ryszard Nowak	(rozdz. 2 i 3)
Dorota Płader	(rozdz. 3.2 i aneks)
Krzysztof Sondel	(rozdz. 6)
Józef Wroński	(rozdz. 10)
Janusz Zdebski	(rozdz. 8)

Redakcja całości opracowania: **Zygmunt Kruczek**

Recenzent: **Edward Jarosz**

Korekta tekstu: **Marek Chadziński**

Podręcznik zalecany dla uczestników kursów pilotów wycieczek,
uczniów technikum obsługi turystycznej
oraz studentów turystyki

Spis treści

WPROWADZENIE	5
1. WIEDZA O TURYSTYCE (definicje, organizacja turystyki, organizacje turystyczne)	7
1.1. Definicje i kryteria klasyfikacji podróży stosowane w międzynarodowym ruchu turystycznym	17
1.2. Organizacja i funkcjonowanie współczesnego rynku turystycznego	20
1.3. Polityka turystyczna państw i systemy zarządzania turystyką	28
1.4. Organizacja turystyki w Polsce	31
1.4.1. Administracja turystyczna	34
1.4.2. Administracja samorządowa w zakresie turystyki	34
1.4.3. Specjalistyczne organizacje turystyczne	37
1.4.4. System informacji turystycznej	39
1.4.5. Przedsiębiorstwa turystyczne	40
1.4.6. Samorząd gospodarczy i organizacje zawodowe branży turystycznej	47
1.4.7. Społeczne organizacje turystyczne	51
1.4.8. Organizacje studenckie, młodzieżowe, religijne, naukowe, sportowe i inne	53
1.4.9. Sektor socjalny obsługi ruchu turystycznego	56
1.4.10. Podsumowanie	56
2. OBSŁUGA RUCHU TURYSTYCZNEGO	57
2.1. Podstawowe pojęcia	57
2.2. Zasady programowania imprez turystycznych	58
2.3. Rodzaje umów zawieranych z kontrahentami	61
2.4. Zasady odpraw pilotów grup turystycznych	64
2.5. Dokumentacja imprezy dla pilota grupy	67
2.6. Baza hotelowo-gastronomiczna	68
2.6.1. Charakterystyka bazy hotelowo-gastronomicznej	68
2.6.2. Współpraca pilota z bazą hotelowo-gastronomiczną	70
2.7. Rodzaje i specyfika transportu turystycznego	73
2.7.1. Specyfika transportu autokarowego	75
2.7.2. Transport kolejowy – koleje górskie	77
2.8. Współpraca pilota z przewodnikami lokalnymi	80
2.9. Rozliczenie imprezy	82
3. METODYKA PILOTAŻU WYCIECZEK	83
3.1. Metodyka obsługi grup wyjazdowych	83
3.1.1. Obsługa grup z transportem autokarowym	83
3.1.2. Obsługa grup z transportem lotniczym	88
3.1.3. Obsługa grup z transportem promowym	94
3.1.4. Obsługa grup z transportem kolejowym	95
3.2. Metodyka obsługi grup przyjazdowych	96
3.2.1. Tok czynności pilota w czasie obsługi grupy przyjazdowej	96
3.3. Metodyka obsługi grup pobytowych – podstawy pracy rezydenta	107
3.4. Specyfika obsługi grup turystyki aktywnej	111
3.4.1. Grupy narciarskie	111
3.5. Specyfika obsługi osób niepełnosprawnych	116
3.6. Metodyka oprowadzania i przekazu informacji w zależności od miejsca	121
3.6.1. Autokar	121
3.6.2. Miasto	122
3.6.3. Obiekty kultu religijnego i nekropolie	123
3.6.4. Obszary ochrony przyrody	126
3.6.5. Obiekty o charakterze muzealnym	128

4. POSTĘPOWANIE PILOTA W PRZYPADKACH LOSOWYCH I SYTUACJACH AWARYJNYCH	129
4.1. Choroba.....	129
4.2. Paszport.....	129
4.3. Bagaż	131
4.4. Zatrzymanie polskiego turysty za granicą	131
4.5. Zgon uczestnika.....	132
4.6. Sytuacje losowe	132
4.7. Sytuacje awaryjne.....	133
4.8. Niesubordynacja uczestników	134
4.9. To się zdarzyło lub może się zdarzyć, czyli awarie w trakcie realizacji imprezy	135
5. UBEZPIECZENIA TURYSTYCZNE	139
5.1. Słownik pojęć używanych w ubezpieczeniach turystycznych	144
6. PROBLEMATYKA PRAWNA PILOTAŻU WYCIECZEK	155
6.1. Prawa pilota wycieczek	155
6.2. Obowiązki pilota wycieczek	160
6.3. Odpowiedzialność pilota wycieczek.....	167
6.4. Charakterystyka umów zawieranych przez organizatorów turystyki z klientami	169
6.5. Ubezpieczenia w turystyce	171
6.6. Wybrane przepisy administracyjne w turystyce	172
7. PILOT A GRUPA.....	179
7.1. Uwagi ogólne o potrzebach i motywach turystów oraz różnych obowiązkach pilota.....	179
7.2. Cechy grupy turystycznej i zasady jej funkcjonowania.....	186
7.3. Pilot a grupa w środowisku wielokulturowości.....	191
8. PSYCHOLOGIA W PRACY PILOTA WYCIECZEK	203
8.1. Geneza aktywności turystycznej.....	203
8.2. Aktywność turystyczna i towarzyszące jej procesy psychiczne	208
8.3. Psychologiczne aspekty obsługi ruchu turystycznego.....	210
8.4. Wybrane techniki wywierania wpływu społecznego.....	216
8.5. Program osobistego rozwoju pilota	218
8.6. Podstawowe problemy komunikacji społecznej	221
9. WARSZTAT KRAJOZNAWCZY PILOTA WYCIECZEK	229
9.1. Źródła wiedzy krajoznawczej pilota wycieczek	232
9.2. Metodyka przygotowania się pilotów do prowadzenia imprezy	242
9.3. Formy przekazywania informacji	243
9.4. Pilot a interpretacja atrakcji krajoznawczych	245
10. PODSTAWOWE ZAGADNIENIA I TERMINY Z HISTORII ARCHITEKTURY.....	253
11. TERMINY I POJĘCIA NAJCZĘŚCIEJ STOSOWANE W OBSŁUDZE GRUP TURYSTYCZNYCH....	279
ANEKS.....	291
1. Jak profesjonalnie obsłużyć klienta	293
2. Charakterystyka dokumentów występujących w obsłudze imprez turystycznych	297
3. Wzory wybranych dokumentów	304
4. Wyciąg z ważniejszych postanowień Konwencji AETR, dotyczących obowiązków kierowcy i przedsiębiorstwa ...	318